

Lausunto: Fennovoima Oy:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushankkeen YVA-ohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
TEM/Kirjaamo Ritarikatu 2B, 00170 Helsinki
kuuleminen@tem.fi

Diaarinumero TEM/1308/08.05.01/2017

Greenpeacen lausunto Fennovoima OY:n käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitushankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Greenpeace kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta. Lausuntomme aluksi haluamme tuoda esiin yleisen kantamme ydinjätteeseen. Paras keino vähentää ja välttää ydinjätteen aiheuttamia mahdollisia ongelmia, on välttää ydinjätteen tuottamista. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa todetaan, että nollavaihtoehtona tarkastellaan tilannetta, jossa käytetyn ydinpolttoaineen kapselointi- ja loppusijoituslaitetta ei rakenneta. Todellinen nollavaihtoehto ja yhteiskunnan kokonaisedun kannalta paras vaihtoehto on kuitenkin tilanne, jossa edes ydinjätettä tuottavaa, Hanhikivi-1, reaktoria ei rakenneta.

Muodollisesti Fennovoiman esittämä ympäristövaikutusten arviointiohjelma vaikuttaa täyttävän ympäristövaikutusten arviointiohjelmille asetetut kriteerit. Toisaalta Fennovoiman esittämään ohjelmaan liittyy ainakin kaksi erityistä ongelmaa.

Ensimmäinen ongelma liittyy mahdollisen loppusijoituslaitoksen paikanvalintaan. Tarkasteluun on otettu kaksi aluetta: Pyhäjoella sijaitseva Sydännevan alue sekä Eurajoki. Pyhäjoella on jo selvitetty Geologian tutkimuskeskuksen avulla geologisin perustein tarkempi alue, jolle loppusijoituslaitos voitaisiin mahdollisesti rakentaa. Eurajoen kohdalla vastaavaa tarkempaa rajausta ei sen sijaan ole tehty. Valittu ratkaisu vaikuttaa erikoiselta ja on aiheuttanut hämmennystä niin Pyhäjoella kuin Eurajoellakin.

Fennovoima Oy ei ole aiemmin tuonut missään vaiheessa esiin mahdollisuutta loppusijoittaa ydinjätteet kunnan alueelle. Tämä on osaltaan vaikuttanut koko voimalahankkeen hyväksyttävyyteen Pyhäjoella. Heinäkuussa 2016 Pyhäjoen kunnanjohtaja Matti Soronen kertoi YLE:lle, että loppusijoituksesta ei ole edes keskusteltu Pyhäjoella.

Eurajoen kunnanvaltuuston puheenjohtaja Vesa Jalonen puolestaan totesi YLE:lle, ihmettelevänsä ”millaista teatteria tässä oikeaan pelataan, kun puhutaan, että Eurajoelle voisi tulla toinenkin onkalo”. Jalosen mukaan Fennovoiman loppusijoitusprosessi ei ”todellakaan herätä luottamusta”. (YLE 15.11.2016)

Toinen iso ongelma arviointiohjelmassa on sen poikkeuksellisen pitkä ajallinen kesto. Arviointiohjelman mukaan tutkimusvaihe kestää noin 20 vuotta eli 2030-luvun puoliväliin asti, YVA-selostus toimitetaan 2040 ja paikan valinta tehdään 2050. Jos Fennovoiman ydinlaitos joskus

käynnistyy, tulee yhtiön toimittaa STUK:lle ydinenergialain 28 §:n mukainen suunnitelma ydinjätehuollon toteuttamisesta Säteilyturvakeskukselle kolmen vuoden välein, jolloin myös ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa joudutaan mahdollisesti päivittämään.

YVA-ohjelmassa sivulla 28 esitellään loppusijoituspaikan valinnan geologisia kriteerejä. Tämä osio perustuu luultavasti jo vanhentuneeseen tietoon, sillä viitteinä käytetyt tutkimukset ovat valmistuneet 1985 ja 1995. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan juuri kallioperän geologiset ominaisuudet ovat tärkein kriteeri turvalliselle loppusijoitukselle (TEM tiedote 22.6.2016).

Kummankaan mahdollisen loppusijoitusalueen seismistä aktiivisuutta ei ole käsitelty lainkaan, vaikka seisminen aktiivisuus on STUKin YVL D.5-ohjeessa eräs soveltamattomuutta tai soveltuvuutta osoittava seikka. Vaikka YVA-laki ei vaadi asian tarkastelua on erikoista, että seismisestä aktiivisuudesta ei ole tarkempia tietoja. Samalla tulisi tarkastella ikiroudan ja mahdollisten jääkausien vaikutusta loppusijoitukseen alueilla. Turun Yliopiston mukaan myös jo rakentamisluvan saaneen ydinjäteonkalon kohdalla tulee tutkia ikiroudan vaikutus uudelleen, sillä ikirouta saattaa ulottua syvemmälle kuin on aiemmin luultu (Räsänen , M ym 2015).

Helsingissä 23.11.2016

Olli Tiainen
Ilmasto- ja energiavastaava
Greenpeace
Käenkuja 3a B
00500 Helsinki
Greenpeace

LÄHTEET:

YLE 12.7.2016: ”Pyhäjoen kunnanjohtaja: Ei ydinjätteitä meille”

YLE 15.11.2016: ”Fennovoiman loppusijoituselvitykset ihmetyttävät Eurajoella: ”Millaista teatteria tässä pelataan?”

TEM.FI 22.6.2016: ”Fennovoima ja Posiva sopimukseen ydinjäteyhteistyöstä”

Räsänen, M ym (2015): *The SE sector of the Middle Weichselian Eurasian Ice Sheet was much smaller than assumed*. Quaternary Science Reviews, volume 122, 131-141